

Írta: Wéber Lászlóné

VÁLTOZÁSOK

Dominóelv- megfordítva

Régi esetről írok. X. családot a gyámhatóság küldte a Nevelési Tanácsadóba. A beutalóból megtudható, hogy a nagypapa kereste fel a hivatalt, s jelezte, hogy fia és felesége (menye) külön élnek. A gyerekek az anyánál vannak, aki már öngyilkossággal is próbálkozott, ekkor Peti – az egyik gyermek elcsavargott, Győző – a nagyfiú – zaklatja a nagyszüleit (levélben, telefonon). A gyerekek „új apukának” hívják a jelenleg anyjukkal élő férfit.

A pedagógiai vélemény szerint Győző kissé koravén, az apa szerepét szeretné betölteni a családban. Peti beutalását az anya kérte nevelési problémák miatt.

Kétszer hívó levelet küldtünk a családnak, mivel szerencsésebbnek tartjuk, ha a bemutatkozó találkozás a Nevelési Tanácsadóban történik. Így a későbbi családlátogatások alkalmával ismert arcot látnak csengetéskor, s nem kell magyarázkodni a családgondozónak, hogy ki is ő tulajdonképpen.

Mivel senki nem jelentkezett, kimentem a családhoz. Elmondtam, hogy honnan jöttem és miért, valamint azt is, hogy a gyámhatóság kérte segítségünket, s a felmerülő nehézségek megoldásához szeretnénk segítséget nyújtani. Első alkalommal még nem mentem be. Úgynevezett kölcsönös szerződés-kötés nemigen jöhetett szóba. Későbbiekben örültem, hogy bemehetek egyáltalán, s így lassan-lassan megismerhetem őket, ők is engem.

Hiába volt a gyámügyi papíron, hogy az anya kérte Peti beutalását, a megajánlott pszichológiai segítséget nem vették igénybe, ami bizony jó lett volna. Krízishez vezető útról nem tudok beszámolni, mert jóval krízishelyzet után kerültem az X. családdal kapcsolatba.

Az igen lepusztult, sivár, piszkos, 1+2 félszobás lakótelepi lakásban öten éltek.

Mari – az anya, akit a férje régebben elhagyott, 3 gyerek – a kamaszkorú Győző és Peti, a kisiskolás Tibike és János az élettárs, plusz egy tacsó.

Az előszobában a kutyás élet kellékei – csont stb. – és következményei egyaránt fellelhetők voltak. A nagyszobában is az ápolatlanság érződött.

Prevenzióról nemigen lehetett szó. A második családlátogatáskor fény derült a súlyos anyagi gondra is (hátralékok stb.). Villanyáram sem volt.

Bizonyos ügyeik már a Bajza utcában s a közjegyzők hivatalának fogaskerekei között sodródtak.

Felajánlottam, hogy bemegyek a hivatalba, ahol túl sokat nem sikerült elintézni, csupán egy terminust kapott a család, amivel nem sokra mentek, viszont visszatekintve itt kezdték érezni, hogy nem ellenség vagyok.

A bizalom lassú beindulása talán innen ered, s ha mindenbe nem is avattak be, de elfogadtak -elfogadták azt is, hogy időnként megyek, s amit lehet, átbeszélünk. (Nevezzük alternatíváknak.) Volt, hogy csak ventilációs beszélgetés folyt.

Mari – az anya – érzelmileg kulcsfontosságú a család életében. Egyébként gyenge, beteges, a hétköznapi csatákban vesztes. Egy közértben dolgozott. Sokat volt betegállományban. El is akart jönni, nem szeretett ott lenni.

János, az élettárs szerette Marit, de ő is gyenge volt a hétköznapi csatákban. Ügyek intézésében neki csak besegítő szerep jutott, nem is volt többre képes. Érzelmileg segítség volt, egyébként sem anyagi, sem életviteli biztonságot nem tudott nyújtani. Gyárban dolgozott, járművek kárpítózásával foglalkozott. Előző családjának tartásdíjat fizetett.

Mindkét felnőtt könnyen kiborult.

Győző sugározta a morális tartást. Nyíltszívű, őszinte fiatalember, a gyerekek közül ő az első a testvérsorban. Jól tanult, magabiztos, talpraesett volt. Vállalta és elbírt a család ügyeinek intézését, de igényelte az anyai támaszt, irányítást.

Peti, a középső – aki korábban elcsavargott-, halk szavú, pszichés és tanulási gondokkal küzdő gyerek.

Úgy tűnt, mintha anyja érzelmileg süket és vak lenne vele kapcsolatban.

Tibike bukdácsol. A stabilitás hiánya tükröződött ebben, de mégis Ő lehetett a kisgyerek, s ez bizonyos fokig védett helyzetet nyújtott számára.

Nem akartam utólag okoskodni, hogy miért jutottak idáig, a pénz beosztásáról sem akartam papolni. Azt sem mondtam soha, hogy szörnyű ez a pizok. Arra törekedtem, hogy a fullasztó, kényszerítő helyzeteket átvészeljék. Lehetőségekről, variációkról beszélgettünk. Olykor sikerült őket segélyhez juttatni, de ez esetükben különösen nehéz volt. (Az egyik gyámügyi előadó mesélte, aki tényleg jó szándékú volt velük, hogy korábban komoly összeget szerzett a családnak – nem a szokványos segélyt – akkor még tanácselőki engedéllyel, extra indokkal – végül mégsem arra fordították, amire kérték, kapták. Az előadónak elmarasztalás lett a jutalma.)

Az anya jókedvétől vagy rosszkedvétől, egészségileg jó illetve rossz periódusaitól nagyban függött a család érzelmi klímája. Az ő stabilizálása volt fontos.

Álláshelyzetéről töprengtünk, miután kilépett munkahelyéről. Időnként panaszkodott a szívére, igénybe vette az időváltozás. Javasoltam, hogy munkavállalási ügyben és másban is kérje ki az orvos véleményét.

Az ideggondozóban tudtak a felnőttek bajáról. Tekintve, hogy sokat betegeskedett, így más orvossal is kapcsolatban volt. Ritkán, de előfordult, hogy ügyükben egészségügyi szakemberhez fordultam.

János arra számított, hogy volt feleségétől a lakás elhagyásáért (ahol korábban lakott) 40 ezer forintot fog kapni. Ebből tervezték a számlák rendezését, ami sikerült is.

Azért még ezután- volt egy-két anyagi csőd, visszaesés és egyenesbe kerülés.

Az anyagi, érzelmi és életviteli dolgok szorosan összefonódtak.

A későbbiekben a kedvemért felmostak. Ez úgy zajlott, hogy felcsöngettem, lassan mentem fel a 4. emeletre, mire felértem tisztán – vizesen – csillogott a linóleum az előszobában. Apránként javultak a dolgok.

Kedvező kilátások – a hiányban.

Időnként érdeklődtem a gyerekek iskolájában.

Petinél és Tibikénél is lassú javulás indult be. Győzővel soha nem volt baj. (A nagypapa korábbi panaszja csupán személyes sérelem volt, e mögött valódi rosszság nem létezett.)

A tűzoltó és nem tűzoltó munkák közepette próbáltam arra törekedni, hogy Mari vegye észre Peti igyekezetét. Peti egy alkalommal jó jegyet hozott valamiből. Fültanúja voltam, amikor erről anyját tájékoztatta. Rettenetesen örültem, s úgy láttam, hogy Mari elcsodálkozik ezen, szinte tátva maradt a szája. Ekkor azt hiszem rájött valami másra is.

Időközben sikerült az anyának bedolgozói állást találnia. A munkahely adott varrógépet. Tisztaságcsomagokat, zipzár-bevarrást stb. készített.

A lakás kezdett tisztulni, csinosodni. Mari pozitívumait igyekeztem előhívni és azokat megerősíteni.

Az apró, de életükben nagyjelentőségű eredményeknek őszintén örültem. Dicsértem, ha pulóvert kötött gyerekeinek, ha törölközőt varrt, ha tejfölös poharakban növényt ültetett, vagy ha kivágott kép került a falra.

Majd elájultam, mikor mondta, hogy kenyeret süített csak azért, „mert az olyan finom”.

Teltek a hónapok, évek. Az iskolában is minden jól ment. Ekkor már kb. két éve tartott a családgondozás.

Tibike, a legkisebb a komplex tanulmányi versenyen első helyezést ért el.

Peti a lehetőségeihez, képességeihez képest szintén igyekezett. (Ez esetben hármas bizonyítványt jelentett.)

A pszichés gondok megszűntek. Ő ipari tanuló lett.

Győző már másodéves szakközépiskolás, jó tanuló.

A „dominóelv” visszafelé is működött. Az anya stabilizálódása, igyekezete, kohéziós ereje hozzásegítette gyermekeit ahhoz, hogy képességeikhez viszonyítva a legtöbbet hozzák ki magukból.

A bedolgozói munka felelt meg az anya személyiségének – egészségügyi helyzetének legjobban, viszont ez a típusú munka nem mindig nyújt egyenletes anyagi biztonságot.

Sikerült egy szintre eljutni. Győző egy alkalommal úgy fogalmazott: „Kikerült a család a csüggedésből”.

Már csak az anyagi visszaeséstől és annak dominó-hatásától tartottam. Emiatt egy nagyon laza segítő szálra még szükség volt.

Szerencsére abban az időben alakult kerületünkben a Családsegítő Központ. Ők anyagilag is tudtak segíteni bizonyos esetekben.

A vezetőktől (aki nem más volt, mint a korábbi jó szándékú gyámügyi előadó) ígéretet kaptam arra, hogy figyelemmel kíséri a család sorsát.

A család felvette a kapcsolatot a Családsegítő Központtal. A gyámhatóság felé ügyünket befejeztük. Én is elköszöntem tőlük.

Epilógus: Kb. két évvel ügyük befejezése után összefutottam Tibike egykori tanító nénijével, aki érdeklődésemre elmondta, hogy X. családnál az anyuka meghalt. A gyerekek édesapja visszaköltözött.

Az anya kívánsága az volt, hogy Jánost ne tegyék ki a lakásból, hadd maradjon ott, mégiscsak sok mindent csináltak végig együtt...